

De liefde van links voor de islam heet islamofilie

Posted on 14 januari 2023 by Arie Graafland

In een artikel in *de Telegraaf* (20 december 2022) vraagt schrijver en cultureel psycholoog Keyvan Shahbazi zich af waar de linkse liefde voor het islamisme vandaan komt. Gruwelen die nu plaatsvinden in Iran zijn voor hem niets nieuws, het is al 43 jaar zo, sinds de ayatollahs aan de macht zijn. Al sins 1979 vermoorden de ayatollahs ongehinderd hun tegenstanders binnen en buiten Iran.

Wie op Twitter kijkt ziet dat de Iraanse ayatollahs hun protesterende vrouwen systematisch aan het vermoorden zijn. Wij kijken de andere kant op, schrijft hij. En dat gaat al jaren zo. De westerse media en de linkse intellectuelen horen we nauwelijks. Wat is dat toch met links en de islam?

Michel Foucault en de politieke spiritualiteit

Shahbazi noemt als voorbeeld Michel Foucault, de Franse intellectueel en beroemde filosoof die het in 1978 heeft over de spirituele politiek van zijn grote idool Khomeini. Zelfs toen de homoseksuelen in Teheran aan bouwkranen werden

opgehangen, kwam Foucault op audiëntie bij de ayatollahs, zo schrijft Shahbazi. Shahbazi die zichzelf als links en progressief situeert, vraagt zich af wat de aantrekkingskracht van de islam is op linkse westerlingen als Foucault.

Foucault bezocht Iran al in het najaar van 1978 als correspondent van de *Corrierre della Sera*, het waren de nadagen van het bewind van de Sjah. Hij sprak daar met ayatollah Shariamadri, met arbeiders in de olie-industrie, met vertegenwoordigers van de oppositie, en van het leger.

Gijs van Oenen schrijft dat Foucault in de aanstaande Iraanse revolutie aanwijzingen zag van iets wat hij 'politieke spiritualiteit' noemde. Een kwaliteit die volgens hem was zoekgeraakt in het westerse politieke denken. In 1978 was de islam in Iran, schrijft Foucault, geen opium voor het volk, maar 'de geest in een geestloze wereld'. De revolutie pakte zoals we nu weten anders uit, en eindigde in religieuze terreur.

Secularisatie

Deze nieuwe opleving van religie wordt vaak gezien als protest tegen de vervreemdende effecten van de moderniteit en secularisatie. Olivier Roy, de Franse wetenschapper die zich intensief met de islam heeft beziggehouden, schrijft in zijn boek *Holy Ignorance* dat er twee conflicterende theorieën zijn over secularisatie. Een die ziet dat secularisatie een onvermijdelijk proces is als gevolg van de westerse moderniteit. En dat accepteert. De andere theorie ziet de islam als een nieuwe welkome opleving van religie gericht tegen de vervreemdende effecten van moderniteit.

Dat dit geen louter theoretische discussie is, zie je in Frankrijk met de scheiding van kerk en staat. De vraag is of secularisering opgelegd moet worden door de overheid met mogelijk negatieve gevolgen voor de individuele vrijheid van het individu. Met wetgeving houd je de religie immers op afstand in de maatschappij. De andere kant ziet de opleving van religie nu juist als een uitdrukking van diversiteit, als een vorm van culturele verrijking. Hoewel wij die scheiding niet kennen, speelt dezelfde discussie in Nederland.

Beide theorieën zitten er naast aldus Roy. Secularisatie heeft het geloof niet doen verdwijnen. Wat we vandaag de dag zien is een militante herformulering van religie in een geseculariseerde wereld waar religie is losgeraakt van haar culturele context.

Het zijn met name de zogenaamde ‘fundamentalistische’ of ‘charismatische’ vormen van religie die een spectaculaire groei doormaken. Olivier Roy noemt als voorbeeld de protestantse evangelische bewegingen en het islamitische salafisme.

Columnisten verhuizen van krant

Shahbazi schreef een paar jaar geleden in zijn column in *de Volkskrant* over de problemen in Iran. Het resultaat was dat hij als homofoob werd weggezet door zijn krant. Hij was na Nausicaa Marbe de volgende kritische *Volkskrant*-columnist die vluchtte naar *de Telegraaf*.

Hij ergerde zich terecht aan ‘onze man in Teheran’, zoals Thomas Erdbrink zichzelf noemde, ‘die langs het grootste massagraf van het land naar zijn villa reed, en pathetisch schreef over zijn vloerverwarming, en de mislukte oogst van de pistachenootjes’. Wat is toch dat luikje waar het islamisme doorheen kruipt?, vraagt Shahbazi zich af. Domheid, verwardheid?

Islamofilie

Dat luikje heet *islamofilie*, Foucault leed aan islamofilie. Het is een wijdverspreid fenomeen in de westerse wereld, een disproportionele bewondering voor de islam. Geen enkele godsdienst waar ook ter wereld krijgt zo veel aandacht, schrijft Douglas Murray in zijn boek *Islamophilia; a very metropolitan malady*. De meeste religies hebben het zwaar te verduren, maar niet de islam.

Er is een groep westerlingen die grote bewondering koestert voor de islam, of ze er nu echt van overtuigd is of niet doet er niet toe. Men wil niet overkomen als islam-onvriendelijk. Sommigen zijn doodsbang, en zien de oplossing in het dan maar verdedigen van iets waar ze in feite bang voor zijn. Het lijkt de keerzijde van de islamofobie.

Islamofilie en politiek

Islamofilie zie je in veel verschillende vormen, van politieke wereldleiders, tot diplomaten en doodgewone politici. Het komt ook regelmatig voor bij wetenschappers of academici die alle distantie verliezen als ze over dit onderwerp schrijven. Je kunt ook vermoord worden als je niet je ‘filie’ adoratie toont, zoals het extremisme duidelijk heeft gemaakt bij de filmmaker Theo van Gogh. Het komt bij

alle politieke richtingen voor, en is prominent aanwezig bij westerse politici.

Toen Lee Rigby in Londen onthoofd werd door een Allah Akbar roepende islamist was Boris Johnson de eerste om te verklaren dat dit niets te maken had met de islam als religie. David Cameron verklaarde direct dat dit een verraad was aan de islam. Jacques Chirac was ervan overtuigd dat Europa's wortels zowel in de moslimwereld als in die van de christenen gelegen waren. Die adoratie van de islam komt voor bij agnostici, christenen en joden, en in het bijzonder bij de intelligentsia. Het is ook niet specifiek links, zoals Shahbazi schrijft.

Islamofobie

Islamofobie kennen we inmiddels, het kan ongeveer overal op slaan zo schrijft Murray. Zolang het maar aanstootgevend is voor een moslim, is het islamofobie. Je kunt al lijden aan islamofobie als je naar de verkeerde opera gaat (*Idomeneo*), je het verkeerde toneelstuk ziet (Voltaires *Mehmet*) of het verkeerde boek leest (*the Satanic Verses*). Een paar jaar geleden nam de Burger King hun verpakking uit de handel omdat een moslim geklaagd had over een ijshoorntje dat leek op de Arabische letter voor 'Allah'.

De Franse schrijver Michel Houellebecq is onlangs aangeklaagd door de rector van de Grande Mosquée de Paris, Chems-Eddine Hafiz, voor zijn opmerkingen over moslims. Zijn boek *Onderworpen* zal er ook geen goed aan gedaan hebben. En *Charlie Hebdo* ligt ook weer onder vuur met haar recente karikatuurwedstrijd.

Ontkenning van de werkelijkheid

Na de moord op Theo van Gogh in 2004 schreef Paul Cliteur een artikel in het *Nederlands Juristenblad*, waarvan de volgende passage goed weergeeft waar we het over hebben:

'Op zaterdagavond 20 november zonden de gezamenlijke publieke omroepen onder leiding van Philip Freriks op televisie een gedachtewisseling uit van een 'Nationaal kabinet' over de ontstane toestand.

Het was een zorgwekkende uitzending. Hieruit bleek zonneklaar dat niet alleen het echte kabinet-Balkenende weinig notie heeft van de problemen in het land, maar dat ook het schaduwkabinet (onder leiding van Pieter Winsemius en met coryfeeën

als Van der Stoel, Dijkstal, Van Nieuwenhoven en anderen) de grootste moeite had het probleem in kaart te brengen. Men had het over conducteurs op de tram, agenten in de buurt, de bekende oproepen tot dialoog, het afwijzen van het wij/zij-denken en meer uiterst sympathieke maar nauwelijks relevante zaken.

Niemand zei openlijk dat we te maken hebben met een verschijnsel dat allang bekend is in het Midden-Oosten en in andere delen van de wereld, maar dat zich nu voor het eerst duidelijk in Nederland (als eerste land van Europa) gemanifesteerd heeft: aanslagen en liquidaties van schrijvers door moslimextremisten, gepleegd in naam van een radicale islamistische ideologie'.

Gewelddadig

We hebben nu een woord voor die liefde van links voor de islam die Shahbazi beschrijft, dat is *islamofilie*. En we weten wat de verschillende motieven er voor zijn. Dat kan gaan over het bevorderen van emancipatie door links van een islamitische bevolkingsgroep, tot aan de kwezelarij van de lage verwachtingen, zoals Zihni Özdil zegt. We weten ook dat het geen exclusief links fenomeen is. Moderniteit en secularisatie spelen een belangrijke rol, Pim Fortuyn stond in de traditie van de moderniteit, hij zag secularisering als effect van moderniteit en accepteerde dat. Ad Melkert stond aan de andere kant van de culturele verrijking.

Kritiek op religie is een van de pijlers van de moderniteit. Kritiek op de islam blijft een hachelijke zaak, ook nu. Douglas Murray heeft laten zien hoe de media, de politiek, alfa-wetenschap en intelligentsia voortdurend buigen voor de islam. De claim dat de islam een religie van vrede is, is vooral uitgevonden door westerse politici om hun moslimpopulatie niet te ontrieven. Maar in feite is de geschiedenis van de islam nogal gewelddadig. Mohammed was niet een man die je de andere wang toekeerde. Een groep moslims denkt nog steeds hetzelfde. Geert Wilders moet nog steeds beveiligd worden. Wie dat normaal is gaan vinden, moet nog eens goed nadenken.

*De donateurs vormen **het fundament van Wynia's Week.** U maakt het mogelijk dat ons online magazine 104 keer per jaar verschijnt – ook nu weer, in 2023. Doneren kan op verschillende manieren, kijk HIER. **Hartelijk dank!***